Ankenævnet for Forsikring

930/13

Den 30. december 2013 blev i sag nr. 84.451:

xxxxx xxx xxxxx
xxxxxxxx xxx xxxxx xxxxxxx
xxxx xxxxxxx xx

mod

PenSam Liv
forsikringsaktieselskab
Jørgen Knudsens Vej 2
3520 Farum

afsagt

k e n d e l s e :

Forsikrede har arbejdsmarkedspensionsordning i PenSam Liv forsikringsaktieselskab. Hun klager over, at selskabet har afvist at udbetale forsikringsydelser i anledning af, at hun har fået tilkendt offentlig førtidspension.

Selskabet henviser til, at klageren er optaget i pensionsordningen på baggrund af ansættelse i et fleksjob, og at hun derfor omfattes af pensionsordningens helbredsklausul. Denne klausul betyder, at pensionsordningen ikke omfatter ret til Gruppesum ved førtidspensionering og PenSam førtidspension, hvis afgørelsen om offentlig førtidspension har sammenhæng med forudbestående lidelser. Da sidstnævnte findes at være tilfældet, har selskabet afvist at yde forsikringsdækning i anledning af klagerens førtidspensionering.

Klageren er født i 1957. Hun er uddannet social- og sundhedshjælper.

Af klageskemaet, der er underskrevet af klageren den 14/5 2012, fremgår bl.a.:

> "2. Hvad vil De konkret opnå hos selskabet? (skal udfyldes)
>
> Min forventet ret til udbetaling af forsikring efter jeg er blevet førtidspensionist.
>
> Desuden at deres klausul* ophæves eller ændres så den harmonerer med kommunernes regler for indstilling til førtidspension."

I en vedlagt redegørelse har klageren til støtte for den nedlagte påstand anført:

"Klage grundlag:
I forhold til Pensam forsikring er jeg specielt dybt uenig i deres afgørelse med henvisning til en helbredsklausul, som på ingen måde harmonerer med den måde hvorpå kommunerne indstiller til førtidspension. Se evt. den første klage til Pensam med en uddybende redegørelse til de kommunale §§.

Pensams helbredsklausul er i følge min mening udelukket formuleret med henblik på at selskabet sparer penge. Klausulen vil ramme et massivt antal fleksjobbere, som på baggrund af nytilkomne lidelser er nød til at søge førtidspension.

I min situation, er der tale om to usammenhængende lidelser, som dog i en førtidspension i kommunernes helhedsvurderinger begge benævnes som grundlag for en førtidspension. Jeg har på intet tidspunkt på baggrund af min fibromyalgi haft behov for at søge pension. Mit grundlag for fleksjob har derfor IKKE fysisk sammenhæng med grundlaget for pensionsindstillingen. Det fremgår muligvis sådan pga. kommunernes pligt til en helhedsvurdering.

Dermed harmonerer helbredsklausulen ikke med kommunernes praksis.

Jeg klager ligeledes over den manglende information om mine forringede forsikringsforhold, hvor Pensam henviser til et velkomstbrev, som jeg aldrig har modtaget. Derimod har jeg en gang om året fået oversigter over mine forsikringsforhold, hvoraf mine forsikringsvilkår fremgår og at jeg har ret til udbetaling i tilfælde af førtidspension (se bilag). Jeg har derfor i årene handlet i god tro, da det ikke har fremgået anderledes end at jeg er dækket. Min forundring her er, at Pensam i brevet d. 29.04.2013 ikke mener der er tale om dårlig information om regler. Jeg mener bestemt at MANGLENDE information er dårlige information.

Ps.

- Jeg fik flexbevilling i 2009 pga. fibromyalgi
- Og fik fleksjob i marts 2011
- Tilkendt førtidspension december 2012 pga. tilkommen og udbredt slidgigt i lænderyg. Røntgen i juni 2012. Desuden seneknuder i hænder, som jeg opereres for i februar 2012.

Konklusion: der er forskel på hvad jeg fik min fleksbevilling på og den efterfølgende førtidspension. Men den måde hvorpå kommunen indstiller til pension (helhedsvurdering) tydeliggør ikke dette. Pensam har således ikke ret ud fra de lægelige papirer, som de burde kikke nærmere."

Heroverfor har selskabet i brev af 30/5 2013 til nævnet bl.a. anført:

"**Vores konklusion**
...
Tilkendelsen af offentlig førtidspension har sammenhæng med forudbestående lidelser, hvorfor [klageren] ikke opnår ret til at være omfattet af førtidspensionsrisikodækningen i arbejdsmarkedspensionsordningen.

Pensionsbidragene hertil anvendes derfor i stedet til i overensstemmelse med pensionsordningens betingelser til [klagerens] alderspensionsdækning i pensionsordningen.

Aftalegrundlag
[Klageren] blev som led i sin ansættelse i fleksjob 01.03.2011 omfattet af arbejdsmarkedspensionsordning PenSam, Pension 90, Fleksion.
...
Sagsfremstilling

[Klageren] er optaget i arbejdsmarkedspensionsordningen i PenSam på baggrund af en ansættelse i fleksjob 01.03.2011. [Klageren] sygemeldes endeligt 23.05.2012, har lønophør 31.12.2012 og tilkendes offentlig førtidspension den 01.01.2013 på baggrund af lidelser, som i vidt omfang fandtes ved fleksjobansættelsen.

[Klageren] har tidligere været omfattet af Pensionsordningen for social- og sundhedsgrupper, Tradition, i PenSam i tilknytning til en ansættelse som social- og sundhedsassistent fra april 1996 til november 1999 i ... Kommune. Efter perioden med 12 måneders præmiefri dækning ønskede hun at udtræde af pensionsordningen med udbetaling af tilbagekøbsværdien.

[Klageren] fik udbetalt værdien af sin pensionsordning i PenSam i december 2000, og hendes tidligere pensionsordning og kundeforhold i PenSam ophørte derfor i december 2000.

[Klageren] fik ny pensionsordning i PenSam i 2011 i Pension 90, Fleksion, da hun blev ansat i en fleksjobstilling 01.03.2011 på deltid som specialarbejder i ... Kommune. [Klageren] blev sygemeldt endeligt fra fleksjobansættelsen 23.05.2012 og fratrådte denne ansættelse i 31.12.2012. [Klageren] er tilkendt offentlig førtidspension pr. 01.01.2013.

I det velkomstbrev, som vi sendte til [klageren] 04.07.2011, og som vi vedlægger i kopi, fik hun oplysning om sin nye pensionsordning. Vi oplyste på forsiden, at pensionsordningen indeholder dels pensionsopsparing og dels forsikringer.

For så vidt angår forsikringer er der begrænsninger i dækningen af den helbredsmæssige risiko for førtidspension.

Om forsikringsdækning, hvis helbredet svigter, er der i et særskilt afsnit fremhævet med kursiv:

> ***Hvis du er i fleksjob,*** *bortfalder retten til Gruppesum ved førtidspension og PenSam førtidspension, hvis afgørelsen om offentlig førtidspension har sammenhæng med noget, du fejlede, da du fik bevilget fleksjobbet.*

[Klageren] fik tillige oplysning om de betingelser, som er gældende for arbejdsmarkedspensionsordningen ...

Det fremgår af akterne i [klagerens] sag i det offentlige, at hun blev sygemeldt fra a-kassen i december 2006. I en periode fra 2008 var hun i et forløb med virksomhedspraktik, hvor hendes helbredsmæssige barrierer udgjorde væsentlige begrænsninger. Det er således i maj 2008 noteret kroniske vedvarende smerter i alle 4 kvadranter fra fibromyalgi, svær slidgigt i nakke og lænd, degenerativ rygsygdom og skrøbelig psyke.

Videre er det i 2009 noteret, at [klageren] lider af degenerativ rygsygdom, fibromyalgi samt post traumatisk stress, og at hendes helbredsmæssige tilstand vurderes at være en kronisk barriere i forhold til det ordinære arbejdsmarked.

[Klageren] blev bevilget fleksjob i 2009, men på grund af de helbredsmæssige begrænsninger lykkes det først i 2011 at finde et puljejob, som kunne tilgodese de betydelige skånehensyn. Der etableres ansættelse med ganske lette opgaver fra 01.03.2011, men omfanget må hurtigt reduceres væsentligt, og [klageren] sygemeldes endeligt 23.05.2012, hvorefter hun tilkendes offentlig førtidspension umiddelbart fra lønophør 01.01.2013.

Det helbredsmæssige grundlag for tilkendelsen af offentlig førtidspension har sammenhæng med lidelser, som fandtes ved tilkendelsen af det fleksjob, som førte til indbetaling til arbejdsmarkedspensionsordning i PenSam.

Det er i de lægelige oplysninger i august 2012 noteret, at [klageren] fortsat vurderes psykisk skrøbelig, selv om hun oplever at være blevet bedre psykisk siden 2008. Det er videre noteret, at [klageren] sygemeldes i december 2006 på baggrund af fibromyalgi, smerter i lænde- og brystryg, nakke, venstre skulder og hænder.

Det er ligeledes i august 2012 noteret, at fibromyalgi og degenerative forandringer i nakke- og lændehvirvelsøjlen er behandlet med alle til rådighed stående midler uden synderlig effekt, og samlet set vurderes bevægeapparatsmerterne i al væsentlighed at stamme dels fra fibromyalgien og dels fra slidgigten i ryggen.

Vi vedlægger kopi af side 15-20 og 25-29 i ressourceprofilen om helbredsforhold.

Da tilkendelsen af førtidspension således i vidt omfang er begrundet i og har sammenhæng med de forudbestående lidelser, opnår [klageren] ikke ret til at være omfattet af førtidspensionsrisikodækningen i arbejdsmarkedspensionsordningen i PenSam. Pensionsbidragene hertil anvendes derfor i stedet til alderspensions-dækningen i hendes pensionsordning i PenSam.

Vores vurdering
Arbejdsmarkedspensionsordningen aftales af overenskomstparterne og oprettes som en obligatorisk, solidarisk arbejdsmarkedspensionsordning i tilknytning til den enkeltes ansættelse. Pensionsordningen er obligatorisk for alle, som opfylder overenskomstens bestemmelser om ret og pligt til at blive omfattet af pensionsordningen i tilknytning til ansættelsen.

Da arbejdsmarkedspensionsordningen skal omfatte alle, som efter deres ansættelse har ret og pligt til at være omfattet, vil en individuel helbredsbedømmelse af alle ved optagelsen være unødigt omkostningskrævende for pensionsordningen, men selve det, at alle har ret til optagelse uden helbredsbedømmelse, betyder ikke, at alle også uden videre har ret til at være omfattet af alle de solidariske risikodækninger. Der er derfor i arbejdsmarkedspensionsordninger typisk vilkår om karenstid eller begrænset risikodækning af forudbestående lidelser hos den enkelte.

For [klagerens] pensionsordning i PenSam gælder helbredsklausulen, som betyder, at hvis optagelsen i arbejdsmarkedspensionsordningen ikke er i tilknytning til en ordinær ansættelse, og medarbejderen ikke er rask, opnås der ikke ret til ydelser ved førtidspension, hvis medarbejderen senere førtidspensioneres af årsager, som har sammenhæng med helbredsforholdene ved optagelsen.

I disse tilfælde bruges de pågældende pensionsbidrag i stedet til alderspensionsdelen for medarbejderen i pensionsordningen. Den enkelte, som bliver omfattet af helbredsklausulen, bidrager dermed ikke til ydelser, som der ikke er ret til.

Det fremgår klart af oplysningerne om [klagerens] helbredsforhold forud for ansættelsen i det fleksjob, som medførte indbetaling for hende til arbejdsmarkedspensionsordning i PenSam, at de lidelser, som lå til grund for tilkendelse af førtidspension, i høj grad var til stede og var årsag til fleksjobbevillingen.

Vi bemærker i den forbindelse, at tidspunktet for diagnosticering i sig selv er uden betydning, ligesom det er uden betydning, om der er sket nogen forværring, når der i øvrigt er tale om samme lidelse(r).

Der er som nævnt bl.a. i maj 2008 noteret kroniske vedvarende smerter i alle 4 kvadranter fra fibromyalgi, svær slidgigt i nakke og lænd, degenerativ rygsygdom og skrøbelig psyke. Disse lidelser var fortsat til stede ved tiltrædelsen af fleksjobbet 01.03.2011 og ved tilkendelsen af offentlig førtidspension 01.01.2013.

Vi må fastholde, at tilkendelsen af førtidspension således i vidt omfang er begrundet i og har sammenhæng med de forudbestående lidelser, og [klageren] opnår derfor ikke ret til at være omfattet af førtidspensionsrisikodækningen i arbejdsmarkedspensionsordningen i PenSam.

Helbredsklausulen betyder, at det ikke er muligt at tilbyde dækning af allerede bestående forringet helbred. Dette kan, som [klageren] gør gældende, opfattes således, at fleksjobbere ikke opnår samme dækning som raske kunder, der optages i pensionsordningen på baggrund af en ordinær ansættelse. Det er imidlertid udtryk for en almindelig forsikringsteknisk forudsætning, nemlig at der ikke kan forsikres begivenheder, som allerede er indtrådt, eller som må antages for umiddelbart påregnelige.

I en obligatorisk, solidarisk arbejdsmarkedspensionsordning kan kravene til optagelse være lempelige, men helt at undtage begrænsninger i dækningen for forudbestående risiko, ville ikke være forsikringsteknisk forsvarligt og ville være en urimelig belastning af pensionsordningens kollektiv. Det følger i øvrigt som nævnt af betingelserne, at kunder, som omfattes af helbredsklausulen, heller ikke betaler for denne dækning.

[Klageren] klager videre over ikke at have fået oplysning om ændring i hendes pensionsordning i PenSam. Der er imidlertid ikke sket ændring i pensionsordningens vilkår om helbredsklausul, og [klageren] har modtaget oplysning om de gældende vilkår allerede ved optagelsen i pensionsordningen.

[Klageren] var tidligere omfattet af en anden pensionsordning i PenSam, Pensionsordningen for social- og sundhedsgrupper, Tradition. Hun bad om at udtræde og fik udbetalt tilbagekøbsværdien herfra i 2000, hvorfor denne pensionsordning og kundeforholdet i PenSam tilsvarende ophørte i december 2000. Det er ikke samme pensionsordning, som den [klageren] blev omfattet af i 2011, men vi kan for fuldstændighedens skyld oplyse, at der også er begrænset dækning af forudbestående lidelser og også gælder en helbredsklausul i Pensionsordningen for social- og sundhedsgrupper, Tradition.

Vi kan endelig oplyse, at [klageren] har klaget til PenSams klageansvarlige ..., som ikke har fundet grundlag for at kritisere PenSams afgørelse.

Ankenævnspraksis

Der findes en lang række ankenævnskendelser, som fastslår, at der ikke opnås dækning fra en forsikring, hvis forsikringens betingelser for dækning ikke er opfyldte.

Vi henviser eksempelvis til nævnets kendelser nr. 79.447 og 82.916

Vores afgørelse

PenSam fastholder på denne baggrund afslag på dækning ved førtidspension."

Hertil har klageren i brev modtaget af nævnet den 10/6 2013 bemærket:

"Punkt 1. Sagsfremstilling:

Korrekt at jeg tilkendes pension pga. lidelsen, som bl.a. fandtes ved flexbevillingen, men som på dette tidspunkt ikke var nok til en førtidspension.

Punkt 2. Som sagt tidligere fik jeg senere i 2012 nye røntgen af korsbenet samt fingrene og der var opstået udbredt slidgigt samt seneknuder i hænder, som blev opereret Feb. 2012. Disse nye problemer gjorde jeg ikke kunne opretholde mit erhvervsliv og fik førtidspension.

Punkt 3. Scanningsbilleder af lænderyg viste d. 19/3-2013 at jeg yderligere havde 2 diskusprolapser i ryggen, som kunne have været der længe. Vedlægger skrivelsen, er ved at blive udredt for disse pt. så dette var heller ikke en del af flexbevillingen.

Punkt 4. Så mit håb er at I sammen med Pensam og mig kan finde en rimelig løsning.
Det er vigtigt at Pensam læser profilerne korrekt og ser de nye ting, som er grund til min førtidspension."

Nævnet har fået forelagt de bilag, parterne har fremlagt, herunder det af selskabet omtalte velkomstbrev af 4/7 2011 til klageren, uddrag af kommunens ressourceprofil samt røntgensvar/billeddiagnostisk epikrise fra privatklinik.

Af kommunens ressourceprofil fremgår bl.a.:

"KONKLUSION
Vurderinger

Sagsbehandlers konklusion

03-12-2012 **Slutvurdering i forhold til behandlings- og revalideringsmuligheder.**
Godkendt
Sagen drejer sig om en 55 årig kvinde, som 03.03.09. blev godkendt til fleksjob på baggrund af fibromyalgilidelse.

Det viser sig at det er meget svært at finde et egentlig fleksjob som kan tilgodese [klagerens] skånehensyn. Det er først fra 01.03.11. at det lykkedes at etablere fleksjob i ...-skolens kantine som et puljejob, d.v.s. helt gratis for skolens lønbudget.

Det er ganske lette opgaver i køkkenet og [klageren] begynder med 18 timer ugentligt. Det viser sig som tiden skrider frem, at belastningen fra det lette arbejde øger [klagerens] smerteniveau, og hun har ikke længere overskud til sin helt nødvendige vedligeholdende træning. Det betyder, at [klagerens] arbejdsevne falder og falder, og i april 2012 sættes arbejdstiden ned til 9 timer pr. uge. Heller ikke dette timetal magter [klageren] og hun sygemeldes fuldt ud 23.05.12.

Efter sygemeldingen genoptager [klageren] sin træning og fysiurgiske behandling som tidligere, og det bedrer lidt på tilstanden som forventet.

Da der er en kendt psykisk skrøbelighed hos [klageren] er der indhentet en psykiatrisk speciallægeerklæring. Denne vurderer, at de lette psykiske symptomer er en helt forudsigelig konsekvens af, at hun har så mange smerter. Der er tale om en kronisk smertetilstand. Der er ikke indikation for psykiatrisk behandling. Man kunne henvise til Smertecenter m.h.p. smertelindring, men det er ikke noget der vil ændre arbejdsevnen. Egen læge vurderer, at der er tale om en helt stationær tilstand med fibromyalgi og slidgigtsforandringer, og der er ikke nogen behandlingsmuligheder udover vedligeholdende træning og fysiurgisk behandling.

Der har været etableret udviklende og afklarende forløb på ... i perioden 11.09.12. - 30.11.12.
Det har ikke været muligt for ... at pege på nogen udviklingsmuligheder i forhold til arbejdsevnen. Man har end ikke kunnet pege på praktikmuligheder, som ikke allerede er forsøgt i sagens lange forløb inden godkendelse til fleksjob og efter. Man har haft [klageren] i smertehåndteringsforløb. Det vurderes, at [klageren] selv er på vej til accept af smertetilstanden og at hun ikke kan det hun kunne engang. Det anbefales, at hun fortsætter med afspænding og visualiseringsteknikker, som hun har lært på kurset.

[Klageren] har grundlæggende i besiddelse af mange gode faglige og personlige egenskaber, som hun tidligere har udnyttet i forhold til arbejdsmarkedet, hertil en meget stærk arbejdsidentitet og vilje til at arbejde på trods af smerter. Imidlertid må man nu konstatere, at den kroniske smertetilstand fra fibromyalgi og slidgigtsforandringer er så stor en barriere, at [klageren] ikke vil kunne vende tilbage til fleksjob, heller ikke som 'gratis' puljejob med ekstraordinære rummelige vilkår. Behandlings- og revalideringsmuligheder vurderes at være helt udtømte."

Af røntgensvar/billeddiagnostisk epikrise fremgår bl.a.:

"**Undersøgelsesdato:** 19-03-2013
...
MR-beskrivelse:
MR-skanning af columna lumbalis
Indikation: Smerter i lænden og på lateralsiden af højre lår.

Ingen akse deformitet.
Let fedtinfiltration i dækpladerne L5/S1 på degenerativ basis og let spondylose på samme niveauer.
Let dehydrering af discii lumbalt. Højdereduktion L5/S1.

Facetledsartrose lavt lumbalt.
L4/L5: Lille fokal median discusprolaps uden synlig nerve affektion. L5/S1: Moderat median fokal prolaps uden synlig nerve affektion. Ingen forandringer på de øvrige niveauer eller i spinalkanalen. Normalt signal fra conus medullaris.

Konklusion:
Mediane discusprolapser på de to nederste lumbale niveauer uden tegn på nerve affektion."

Af forsikringsbetingelserne fremgår bl.a.:

"**2.4. Helbredsforhold**

2.4.1. Ingen helbredsbedømmelse
PenSam optager alle kunder, uanset hvordan deres helbredstilstand er, når kunden bliver optaget i Fleksion, men hvis kunden er syg ved optagelsen, kan dette påvirke kundens dækninger.

2.4.2. Helbredsklausul
Hvis kunden er omfattet af
- gruppesum ved førtidspension (3.2.),
- grund- og tillægsmoduler på PenSam førtidspension (3.3.)

er dækningen omfattet af en helbredsklausul,
- hvis kunden var ansat i en stilling med økonomisk kompensation eller løntilskud, da arbejdsgiver begyndte indbetalinger til Fleksion eller genoptog indbetalinger efter mere end 3 år uden bidrag, og
- hvis kunden er optaget i Fleksion fra og med den 01.01.2004.

Helbredsklausulen medfører, at PenSam ikke udbetaler dækning, hvis afgørelse om ret til offentlig førtidspension skyldes eller har sammenhæng med en lidelse, som bestod, da kunden tiltrådte stillingen med økonomisk kompensation til ansættelsen eller lønskud [løntilskud].

Hvis kunden ikke opnår ret til PenSam førtidspension (3.3.), fordi dækningen er omfattet af helbredsklausulen, overfører PenSam præmierne, som er brugt til dækningen, til kundens alderspension (3.5.)."

Nævnet udtaler:

Nævnet må lægge til grund, at klageren har modtaget selskabets velkomstbrev af 4/7 2011, idet hun ikke har sandsynliggjort uregelmæssigheder med hensyn til postforsendelse i sit postdistrikt i den omhandlede periode.

På det foreliggende grundlag finder nævnet ikke anledning til at kritisere, at selskabet har afvist at yde forsikringsdækning med henvisning til, at klagerens tilkendelse af offentlig førtidspension har sammenhæng med en lidelse, som bestod ved bevillingen af og ansættelsen i fleksjob, jf. punkt 2.4.2 i de ovenfor gengivne forsikringsbetingelser.

Det, som klageren i øvrigt har anført, findes ikke at kunne føre til et andet resultat.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klageren får ikke medhold.

Poul Sørensen